

„Osvrti – Prikazi – Vijesti“ (273-324) odnose se na najrelevantnija izdanja vezana uz povijest Istre, kao i na važna događanja, od kojih valja istaknuti počasni doktorat Sveučilišta Jurja Dobrile dodijeljen Draženu Vlahovu, dugogodišnjem djelatniku i ravnatelju Državnoga arhiva u Pazinu. Prema već ustaljenoj praksi, na kraju je dan popis suradnika u ovom broju *Vjesnika* (325) te upute suradnicima (326-328).

Branka Poropat

Zbornik Općine Lanišće, 6, Lanišće: „Josip Turčinović“, Pazin / Općina Lanišće, 2013., 167 str.

U 2013. godini dvije se susjedne općine na sjeveru Istre, Buzet i Lanišće, mogu pohvaliti da su objavile svaka svoj zbornik radova. Općina Lanišće je smogla organizacijske snage i financijska sredstva za realiziranje ideje o izdavanju šeste knjige *Zbornika Općine Lanišće*, u kojem se našlo mnoštvo priloga s različitih polja ljudskoga djelovanja. Zbog njihova opsega, podijeljeni su u nekoliko cjelina: „I. Povijest“; II. „Gospodarstvo“; „III. Tradicijska kultura“; „IV. Genealogija“; „V. Školstvo“; „VI. Literarni prilozi“ i „VII. Biografije“.

Kao što je uobičajeno, na početku *Zbornika* nalazi se „Predgovor“ (5-6), u kojem se općinski načelnik Neven Mikac osvrnuo na šesto izdanje publikacije koja je nastavila kontinuitet raznovrsnoga sadržaja. Dotaknuo se i financijske situacije, ostvarivanja zacrtanih projekata u Općini, obnavljanja groblja u Brestu i Vodicama, rekonstrukcije lokalne vodovodne mreže Prapoće i Brgudac te drugih poduhvata koji su realizirani tijekom 2012.

Prva je cjelina, rezervirana za teme iz povijesti, otvorena radom Slavena Bertoše „Prapoće: kratke povijesne crtice“ (9-18). Nakon uvoda koji obuhvaća smještaj u prostoru i osnovne podatke o mjestu, Bertoša je odlučio približiti čitateljima zanimljive crtice iz povijesti Prapoća. Tako je, primjerice, podastro podatke o selima koja su tvorila nekadašnju Rašporsku gospoštiju krajem 14. st. te nešto kasnije, početkom 17. stoljeća. Spomenuo je i podatke o selima župe Lanišće, koja je krajem 17. st. brojila čak 450 odraslih i 100 neodraslih stanovnika. Iako kratkoga opsega, rad otkriva kako je stanovništvo Prapoća i okolnih krajeva živjelo i živi na području pogodnom za poljoprivredu, ali samo kao dopunskim zanimanjem, te od sitnoga stočar-

stva. Autor je svoj rad upotpunio fotografijama da bi zornije prikazao arhitekturu, spomenike, ali i zanimljivosti u Prapoću i okolici. Danica Ivančić je člankom „Moj život u Brgucu“ (19-20) opisala svoja sjećanja na život u Brgudcu od najranijih dana do danas. Poseban je naglasak stavila na neke od mnogobrojnih ratnih događaja tijekom 1944. godine. Anton Medica je u tekstu „Dva manje poznata popisa stanovništva“ (21-22) predstavio dva popisa stanovništva Istre, čiji je značaj u tome što je prvi popis napravila Mletačka Republika 1797., a drugi Francuska 1811. godine. Oba popisa mogu poslužiti kao orijentiri u budućim istraživanjima kako geopolitičkih tako i demografskih te ostalih prilika u turbulentnom razdoblju od pada Mletačke Republike do protjerivanja francuskih snaga i uspostave austrijske vlasti. Miro Šverko autor je rada „Lanišće u slikama“ (23-28), u kojem je predstavio fotografije značajnih dijelova Lanišća poput župne crkve, nekadašnje karabinjerske stanice ili područne škole. Svako od slika koju je uvrstio u rad Šverko je dodao legendu s pojašnjenjima o kojem se dijelu Lanišća ili okolice radi, ali s povezanim zanimljivim događajima iz prošlosti.

U cjelini o gospodarstvu zastupljena su dva rada. „Kratak prikaz ovčarstva na Buzetskom krasu“ (31-36) Fedora Putinje govori o ovčarstvu kao značajnoj grani gospodarske privrede u prošlosti. Autor spominje kako se u novije vrijeme pokušava ponovno uvesti ovčarstvo na Istarski kras, i to spojiti s turizmom. Smatra da bi trebalo pobuditi promišljanje o obnovi održive ovčarske proizvodnje u suvremenim uvjetima, mogućnostima i potrebama. Navodi da je Agencija za ruralni razvoj Istre uz pomoć uzgajivača, lokalnih vlasti, ugostitelja i drugih uspjela postići zavidne rezultate u očuvanju istarskoga goveda („boškarina“) te je sličnim programom obnovila uzgoj magarca pa bi prokušani obrazac trebalo primijeniti i pri obnavljanju ovčarstva na Krasu. U članku „Orao krstaš i nekoliko sve rjeđe viđenih ptica na Ćićariji“ (37-46) Ivan Totman odlučio je posvetiti pažnju vrstama ptica koje se sve rjeđe mogu vidjeti na području Ćićarije, ali i jednom manje poznatom pokazatelju ptičjega bioritma. Naime, iznio je bilježenje Jure Glavaša iz 2010., koji je mjerio u kojem se dijelu dana, odnosno noći budi pojedina vrsta ptice. Osim toga, autor je napomenuo da se na području Ćićarije i Istarskoga krasa već može govoriti o orlovima kao stalnim stanovnicima i to o dva para, dok mladi ptići nakon odrastanja odlaze u druga područja. Stoga je na kraju rada zaključio kako su sve ptice zaslužile zaštitu zbog njih samih, zbog njihova mjesta u prirodi, ali i zbog ljudi.

Gordana Čalić Šverko na početku je cjeline o tradicijskoj kulturi popratila smotru *Zarozgajmo na Ćićariji* u tekstu „Oj, Lanišće, lipo selo moje!“ (49-52). Na jubilarnoj petoj smotri okupilo se dvadesetak skupina i oko 150 vokalnih izvođača iz cijele Hrvatske i susjednih država. U sklopu glavnoga događaja održana je i prigodna izložba istarskih rukotvorina te predstavljanje starih zanata i uporabe samonikloga jestivog bilja. Gordana Čalić Šverko i Vladimir Žmak Štutinov u prilogu „Povodom 120. obljetnice rođenja Ivo Žmak dobio spomen-ploču u rodnom Lanišću“ (53-57) upoznali su javnost s kratkim životopisom Ive Žmaka uza zanimljive crtice iz njegova životnoga i profesionalnoga puta. Anton Medica se u radu „Istarski puti“ (58-61) osvrnuo na stogodišnjicu početka putovanja Franje Horvata Kiša po Istri. Istaknuo je da se Horvat Kiš želio sresti s hrvatskim stanovništvom Istre te se uvjeriti u njegovu domoljubnu snagu, a kao dodatnu „poslasticu“ ističe opise Istarskoga krasa. Medica je pridodao kako je Horvat Kiš kasnije svoja putovanja po Istri uobličio u putopis *Istarski puti*, koji je izišao 1919. godine. Uredništvo *Zbornika Općine Lanišće* odlučilo je preuzeti tekst Slavka Zlatića „Bugarenje sjeverne Istre“ (63-68) iz *Buzetskoga zbornika*. Zlatić je u tom tekstu podastro rezultate proučavanja narodne glazbe Istre, ali i napisane literature o njoj, s naglaskom na bugarenje sjeverne Istre. Alojz Čargonja je u članku „Pjesništvo, nošnja, običaji, pjesme, poslovice i mudre izreke buzetske Ćićarije“ (69-79) orisao zemljopisno-povijesne i društvene prilike Ćićarije da bi u nastavku mogao podrobije objasniti nastanak narodne nošnje, vjerovanja i običaje, glazbu i pjesništvo.

Rad „Tomažić, prezime iz Sluma“ (83-94) Zlatke-Zlate Marzi otvara četvrtu cjelinu posvećenu genealogiji. Marzi je rad posvetila prezimenu Tomažić od prve pojave u Slumu početkom 19. st. do danas, a posebno je pratila liniju prezimena Tomažić kroz dva braka Marije Tomažić. Autorica usporedno prati i odlazak osoba s tim prezimenom u druga mjesta, a tekst je upotpunila genealoškim tablicama. Klaudia Šipuš je u tekstu „Moja mama Katica“ (95-102) opisala težak životni put svoje majke koja je rođena u Prapoću. Šipuš je napisala i rad „Prapoće u Argentini“ (103-110) o emigriranju s područja Istarskoga krasa u Argentinu, s naglaskom na stanovništvo Prapoća.

Peta cjelina, posvećena školstvu, sadrži samo jedan rad, i to „Osnovna škola Lanišće. Od oslobođenja do kraja stoljeća (1945. – 2000.)“ (113-128) Bruna Cotića. Cotić je, osim povijesnih prilika između 1945. i 2000., poku-

šao pojasniti djelovanje škole i školstva u Lanišću u tom razdoblju. Radi lakše preglednosti, autor je tekst podijelio prema četiri razdoblja: 1945. – 1960., 1960. – 1965., 1965. – 1978. i 1978. – 2000. godine. Svako od navedenih razdoblja popraćeno je popisima učenika, učitelja, razrednika pojedinoga razreda te ravnatelja škole.

Među literarnim priložima svoje su mjesto našli radovi Miroslava Sinčića („Predio ugaslih ognjišta“ [131-134], o ljepotama krajolika, ljudima, životnim problemima i tegobama na Ćićariji), Fedora Putinje („Žuti Mate“ [135-142], priča o životu jednoga dječaka), Ivone Orlić („Babucera“ [143-145], o mitovima i legendama na Ćićariji s pričom o legendarnoj Babuceri, strašnoj nemani koja živi samo oko Brgudca) i Marije Ribarić (pjesma „So mi puvedali ljudi“ [146]).

Za kraj šestoga *Zbornika* ostavljene su biografije koje su posvećene osobama koje su na neki način obilježile javni život Općine Lanišće. Tako su svoje mjesto u posljednjoj cjelini našle biografija Josipa Aničića (149), članak Vladimira Pernića o Alojzu Čargonji – Čarliju (150-151), autobiografija Mirne Mikac-Dević (152-158), tekst Ivana Totmana „Dragi druže i prijatelju Ettore“ (159-164) i kratki prikaz životnoga puta duhovnika Josipa Vrpke (165-166).

Luka Tidić

Perom i šakama. 150 godina Istarskog pokrajinskog sabora / Con la penna e con i pugni. 150 anni della Dieta provinciale istriana / S peresom in pestmi. 150 let Istrskega deželnega zbora, 1861-1916, popratna publikacija izložbe / pubblicazione a corredo della mostra / spremna publikacija razstave (Poreč – Parenzo, 25/11/2011 – 31/3/2012), odgovorni urednik / redattore responsabile Dean Krmac, urednice / a cura di / urednici Gordana Milaković – Tajana Ujčić, Koper Capodistria: Histria editiones / Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, 2013., 88 str.

Povijest Istre usko je vezana uz povijest Habsburške, odnosno kasnije Austro-Ugarske Monarhije jer je bila pod njezinom krunom noseći naziv Markgrofovija Istra. Imala je i svoj sabor, što je bio odraz njezinoga regional-